

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani [Katol. Tiskarna], naročnina, reklamacije in inserati na upravnistvo.

Izhaja ob četrkih

12. aprila 1917

Avstrijska straža v tirolskih gorah napade sovražno kolono.

Petrograjska mestna hiša ☉ Ruska vojska in služba božja ☉ Caravaggijeva slika Jezusa
 Padli junaki ☉ Postojanka v snegu ☉ Maske pri naših četah proti plinu ☉ Kapelica in
 motiv z juga ☉ Romuni na begu ☉ † Oton pl. Detela ☉ Zaprti ruski minister Galicin

Mati.

Jože Plot.

Erna je lepo, osemletno dekletce. Pravijo, da so otroci najbolj ljubezniva bitja na svetu, in Erna je nepokvarjen, vesel otrok, srečna edinka svojih starišev, Njen oče, ki je v vojski, ji pošlje vsak teden rdečo, od konca do kraja popisano karto; na njej stoji: »Moji gospodični Erni Friedl,« — in vendar je Erna še čisto majhno, nedorastlo dekletce, ki se je komaj naučilo brati. O, njen otec je tako šaljiv in dober in njej tako drag, da bi ga objela, čeprav je daleč, daleč v Tirolah! Tudi mater ima zelo rada. Erna sedi pri ognjišču, bere in piše iz šolske knjige, a zraven tudi posluša, kako prijetno brni in cvrči v loncu, kjer se kuha krompir. A vseeno je treba vprašati. »Kaj boste skuhali?« — »Danes bo pa krompir,« se oglasi odgovor. »Krompir?« spet vpraša ona. »Da, krompirček!« reče mama in se ji nasmehne. »O, jaz tako rada jem krompir, krompirček!« zavrisne Erna in zdravo, rdeče lice ji utripa od smeha. Potem jo mama kakor mimogrede prime za bradico: »Mucika!« Kdo bi ne menjal s takó božano muciko, ki se greje pri ognju in so tudi vse njene misli tople, brezskrbne in srečne? Zato bi spravi Erno v hudo, prav hudo zadrežo, če bi jo vprašal, koga ima rajši, ateja ali mamico. Njene mehke, jasne, otroške oči gledajo z isto odkritostjo in z isto zaljubljenostjo očeta kakor mater in so prijazne vsem ljudem na svetu.

Včeraj se je pa nekaj zgodilo, kar je Erno vznemirjalo in ji vzbujalo čudne, nepoznane skrbi. Bila je nedelja in popoldne, že v polmraku, se je nenadoma prikazal v predsobi visok mož v vojaški obleki. Erna je sedela v kuhinji in je takoj ugledala senco za steklenimi vrati. Tujec je obstal za steklom, potem je oprezno pritisnil na kljuko in se sklonil med pritrnimi vrati. Erna je opazila, da je imel zelo svetle gumbce na novem, modrikastem plašču, bel, blesteč ovratnik pod vratom, kjer je bilo vidnih nekaj zvezd, in črno, lično ukrivljeno pero s snežnobelim puhom, pritrjeno na čepico z zlatorumenimi obeski.

»Dober večer, mlada gospodična!« je pozdravil tujec s prijetnim, veselim glasom, kar je Erno iznenadilo, da je nehote pogledala v njegov obraz in ga v radovednem strahu skušala premotriti. Zdelo se ji je, da je neznanec kljub prostodušnemu tonu nekoliko v zadreži; videla je, kako so se mu majali prikoničeni brki in so oči nemirno, skoro poredno mežikale, Bog ve, kaj in čemu. Zakaj ji ta človek mežika? Saj te ne poznam! je pomislila Erna in povésila oči, niti da bi ji prišlo na misel, poklicati mater.

Neznanec je nató umolknil, precej glasno zakašljal in spet pritisnil za kljuko. Erna je čutila, da se namerava umakniti v predsobo, in ta hip si je domislila, da je treba nekoga poklicati. Toda že so se čuli koraki v sosednji sobi in vrata so se odprla. Erna je dvignila roko, hoteč pokazati mami nenavadni obisk. A ta ji je samo naznačila, naj sedi lepo pri miru, in stopila naravnost proti predsobi; kakor da že vse ve, je ni vprašala besedice.

Tujec se je okrenil in se priklonil.

»Ah vi, gospod Obicij!« ga je pozdravila mama s takisto veselo prijetnostjo, čemur se je moral otrok znova začuditi, in oba sta se umaknila v predsobo. Ku-

hinjska vrata so se zaprla in kljub mraku ni nihče prižgal luči. Ali je to njihov znanec in kdaj je že videla tega vojaka? Erna je vedela, da mora biti ubogljiv otrok, in ni vstala s svojega mesta. In dasi je v svoji zvedavosti prisluhovala kolikor mogoče natanko, ni razločila drugega ko tiho, včasih šepetajoče govorjenje. Pomenek in obisk je bil kmalu opravljen in čez kratek čas so že zaropotala predsobna vrata.

»Kdo je bil ta mož?« je takoj vprašala Erna.

Mama se je spet komaj ozrla na Erno in stopila proti vratom, ki drže na balkon; tam je dolgo stala in gledala na vrt, kakor da nekaj premišlja.

»Ta mož še ni bil nikoli pri nas. Kdo je bil, da sem se ga tako ustrašila?« je vztrajala Erna.

»Ali moraš vsakogar poznati?« je menila mati kratko in nevoljno.

»Zakaj ne smem vsakogar poznati?« je pomislila Erna, a mati je že pristopila, ji pogladila čelo in lase ter rekla s popolnoma izpremenjenim, smejočim se glasom:

»Ali prižgem luč?« je čez čas spet zaprosila.

»Sitnica neugnana!« je dejala mati, ne da bi se zasmejala, in sama odprla žarnico. »Saj si se že naučila.«

»Bom še brala,« je menila Erna in stekla v sobo po knjigo. A nocoj ji je bilo malo do branja; raztresena je čepela ob ognjišču s knjigo na kolenih. Ta čudni tujec, ki ga ne sme poznati in se vendar zanj tako zanima! »Mama, zakaj ne govorite?« je prekinila nestrpljivo molčanje. »Ali nisem pridna?«

»Pridna, seveda si pridna,« se je glasno pošalila mama, »toda sitna, razumeš, grdo sitna... Ti še vedno roji tisti mož po glavi.«

»Že vem, oho, že vem!« je naenkrat poskočila Erna. Zazdelo se ji je, da je nedavno videla sliččen obraz nekje na ulici. Morda je šla v šolo in srečala gospoda Obicija, morda ga je videla doma pri oknu. Toda zdaj si nikakor ni mogla natančno predstaviti tiste podobe, najbrž ga je zapazila le mimogrede in ga je pozabila. Tudi se ni zamogla spomniti, kdaj in kje se je zgodilo ono srečanje.

»To je naš stari znanec iz Gradca,« je povzela mama po daljšem presledku, potiskajoč pokrovec na loncu, kjer se je kuhala večerja. Erna je čutila, da je ta materin odgovor ni povsem zadovoljil.

»Tam je tudi naš stric doma?«

»Da.«

»Mama ni dobre volje,« je slutila Erna in kljub svoji razgovornosti je skušala poizvedeti samo še to, če je stric kaj naročil.

»Ne.«

»Kaj je pa prej povedal tisti mož?«

»Kako si res smešna in nadležna!«

jo je zavrnila mati in začela prelivati kavo.

Erni je bilo hudo pri srcu. Ali ni prav, da jo izprašuje, ko ji je sicer vselej vse povedala? Kako pust je nocojšnji večer! Ko je bila večerja skuhana, je Erna počasi srebala iz skodelice in se ni niti domislila, da je mama, ki je odšla medtem v sobo, pozabila odrezati ji kosček kruha. Mame ni bilo dolgo iz sobe; vrnila se je preoblečena in s klobukom na glavi.

»Kam greste?« se je ustrašila Erna.

Toda mama se ji je nasmejala in je bila videti vesela in dobre volje.

»Vidiš, Ernica, če me imaš rada, moraš biti pridna in se vesti, kakor se spodobí dobri, marni punčki. Zdaj leži in zaspi, jaz imam še mal opravček.« Prijela jo je z obema narokovičenima rokama pod bradico in ji stisnila lici, a Erna je suhkoma zganila glavo iz objema. Prvič v življenju se ji je porodila v duši neka trdovratnost in upor. To se samo po sebi razume, da mora biti marna in pokorna, in ona uboga, še kako rada uboga! Toda zdaj se ji je zdelo, kakor da je čula samo povelje: »Moraš, moraš biti žalostna in zato ostaneš sama doma!« Nocoj, ko še govoriti ne sme in ne more, ko ji je tako

RUSIJA. Mestna hiša v Petrogradu.

»Kako si sitna, Ernica! Ali moraš res vsakogar poznati?«

Erna ni vedela kaj odgovoriti in je užaljena pomolčala.

»Nocoj bova kmalu večerjali,« je dejala mati nato in v temi začela netiti trske v ognjišču. Naenkrat se je zazdelo Erni, da je zelo temno v kuhinji.

»Ali čem prižgati luč?«

»Ne!« je rekla mama in postavila lonce k ognju. »Kava je že kuhana, samo da zavre.«

Erna je stala ob ognjišču in gledala v žerjavico. Kako je nocoj dolgočasno v tej temi!

dolgčas in nepotolaženo pri srcu, da še oddaleč ne misli na spanje!

»Ne grem spat!« je plašno sklenila.

»No, kaj ti je, da si tako čudna?« jo je karala mama in jo po sili peljala v sobo.

»Saj ubogam,« se je cmeril otrok in skoro nehote skušal ovirati mater, ki je odgrnila postelj in ji slačila obleko. Kdaj pridete nazaj?»

»Kmalu.«

»Tako?»

»Da, zelo kmalu, a ti moraš zaspati.«

»Ko pa ne morem...« je jokala Erna.

»Ubogaj, Erna!« je jezno svarila mama in jo tesno zavila v odejo; očitvidno se ji je mudilo. »Ni ti treba ničesar skrbeti, bom sama zaklenila vrata...«

»Saj vendar takoj pridete domov?«

»Tako, prav kmalu.«

»Toda mene je strah...« je prosila Erna, ki so ji temne, zabrisane prikazni zamigljale v solznih očeh.

»Kaj te bo strah, če bom vse zaklenila! Zeblo te tudi ne bo, peč je zakurjena in boš lahko prijetno spala. Ubogaj in ne bodi nadležna! Tako, Ernica, zaspi lepo v miru božjem... Lahko noč!«

Luč je ugasnila in vrata so se zaprla.

»Lahko noč!« je zašepetala Erna, si obrisala v vzglavnici solze in zaprla oči. Sklenila je, da ostane v postelji in zaspi, a ko se je obrnil ključ v predsobi, se je vnovič prestrašila. Ne, danes je najmanj pričakovala, da ostane sama v tej nemirni puščobi! Kako dobrodejno bi bilo ravno nočoj kramljati z mamico ob postelji! Zakaj ji ni rekla, naj jo vzame vsaj s seboj? Toda, ko se vrne, -- in vrne se takoj -- jo bo prosila, naj zvečer več ven ne hodi, ker sicer je Erna zapuščena in ji je dolgčas, tako neizmerno dolgčas. A kam je šla zdaj mama?

Erna je odprla oči in se vzpela izpod odeje. V sobi je bilo temno, da se je komaj razločilo mrklo okno, kjer je bila spuščena zavesa od stropa do tal. Le iz peči, kjer so polahno prasketali ogorki, je žarela slaba, rdečkasta luč. Na strani je ugledala Erna fotografijo svoje sedemletne sestrične Dorce, ki kot drag spomin visi prav nad njeno posteljo; videti je bilo samo kimajočo glavico, obraz Dorce je bil ves rdeč in se je neprestano gibal v prečudno žalostnih usmehih. »Ta je umrla,« je pomislila Erna in se plašno zganila pred neko nepojmljivo predstavo; bila je hipna, nejasna prikazen smrti, ki jo je Erna še zelo malo poznala.

Kam je šla mama?

Erna se je odločila, da vstane in počaka njenega prihoda. Skočila je izpod odeje in površno nadela obleko in stopila v sosednjo sobo, kjer se vidi z okna na cesto ter bi bilo mogoče opaziti mamo, kadar se vrne. Kljub mrazu je odprla okno. Cesta je bila mračna in prazna, le pod kandelabrom nasproti gostilne, od koder se je čulo hrupno, zateglo vresčanje harmonike, je stala gruča ljudi. Erna rada posluša harmoniko, a ta hip ji je bila muzika zoprna in nadležna. Postav pod kandelabrom radi razdalje ni mogla spoznati, razločila je le nekaj vojaških uniform. Od časa do časa je slišala tudi kak nerazumljiv klic ali smeh, moške in ženske glasove. Kmalu je prišel iz gostilne neki mož, obstal na pragu in požvižgal, nakar je gruča pod kandelabrom krenila v gostilno. Naenkrat se je zazdelo Erni, da je med temi ljudmi tudi njena mama; opazila je klobuk s črnim nakitom in belim peresom. Toda čemu naj bi šla mama v gostilno? Ne, to ni, gotovo ni ona! Tudi

ima mama opravke, važen opravke, ker je ostavila doma njo samo. Le kam je utegnila iti o tako pozni uri, kar se ni dozda še nikdar zgodilo?

Erna si ni vedela odgovoriti in je spet zaprla okno. Dasi jo je tresel mraz, je potem še dolgo stala za oknom, brez misli, nemirno in plašno zroč v svinčeno modrikaste oblake, ki so se liki velike, luknjave cunje razgrinjali po brezzvezdnem

nja tako živo in prisrčno! Odprla je album, kjer so shranjene rodbinske slike. Takoj na prvi strani je slika, ki je Erni posebno všeč in draga in ki jo z vedno iskrenim zanimanjem ogleduje: Erna je še petleten otrok, oče jo pestuje na kolenih in mamica jo drži za desnico. Takrat je bila še veliko manjša in, kadar se povrne oče, se bo gotovo začudil, da se je Erna medtem tako izpremenila in

Blagoslovljenje ruskih čet pred odhodom na vojsko.

nebu; zavedla se je šele, ko se je steklo, rošeno od gorske sape, gosto zmešilo in so tik pred njenimi očmi spolzele kaplja za kapljo. Neznosno in brez konca je bilo to čakanje in, ker ni vedela kaj početi,

zrastla. Nehote se je šla pogledat v ogledalo. Pri tej priliki je opazila na mizici pod ogledalom zlatoobrobjeno, parfumirano pismo. Erna ga je z lahkoto prebrala, toda komaj, da je pojmlila vsebino.

Vojaška služba božja pri ruskih četah na bojišču.

je užgala luč. Na mizi so ležale karte, ki jih je pisal oče Erni, lepo zložene po datumih. Kolikokrat jih prebere in misli nanj, ki jo je tako rad ujčkal na kolenih in se ž njo zabaval! Kmalu bo minulo dve leti, kar ga ni videla, in vendar se ga spomi-

Nekdo, ki njegovega nečitljivega podpisa ni mogla razbrati, je pisal mami:

»Velecenjena gospa Friedl! V nadi, da poznate moja iskrena, spoštljiva čustva, Vas še enkrat prosim, da uslišite mojo željo. Pričakujem Vas danes zvečer

v parku nasproti pošte. Z ljubečim pozdravom Vaš . . .»

Erna je osupnila, dasi si ni mogla razložiti, kaj naj pomeni to pismo. Vse besede so se ji zdele čudne, nezaslišane in predvsem jo je presenetilo, da je pismo naslovljeno na njeno mater. Kdo je to pisal? Prizadevala si je z vso vestnostjo dveletne učenosti razbrati podpis, a ni si

mogla raztolmačiti ničesar. Nenadoma se je ustrašila, kakor da jo je kdo zasačil pri nedovoljenem opravku, pri tatvini. Naglo je odložila pismo, ugasnila luč in stekla v spalnico.

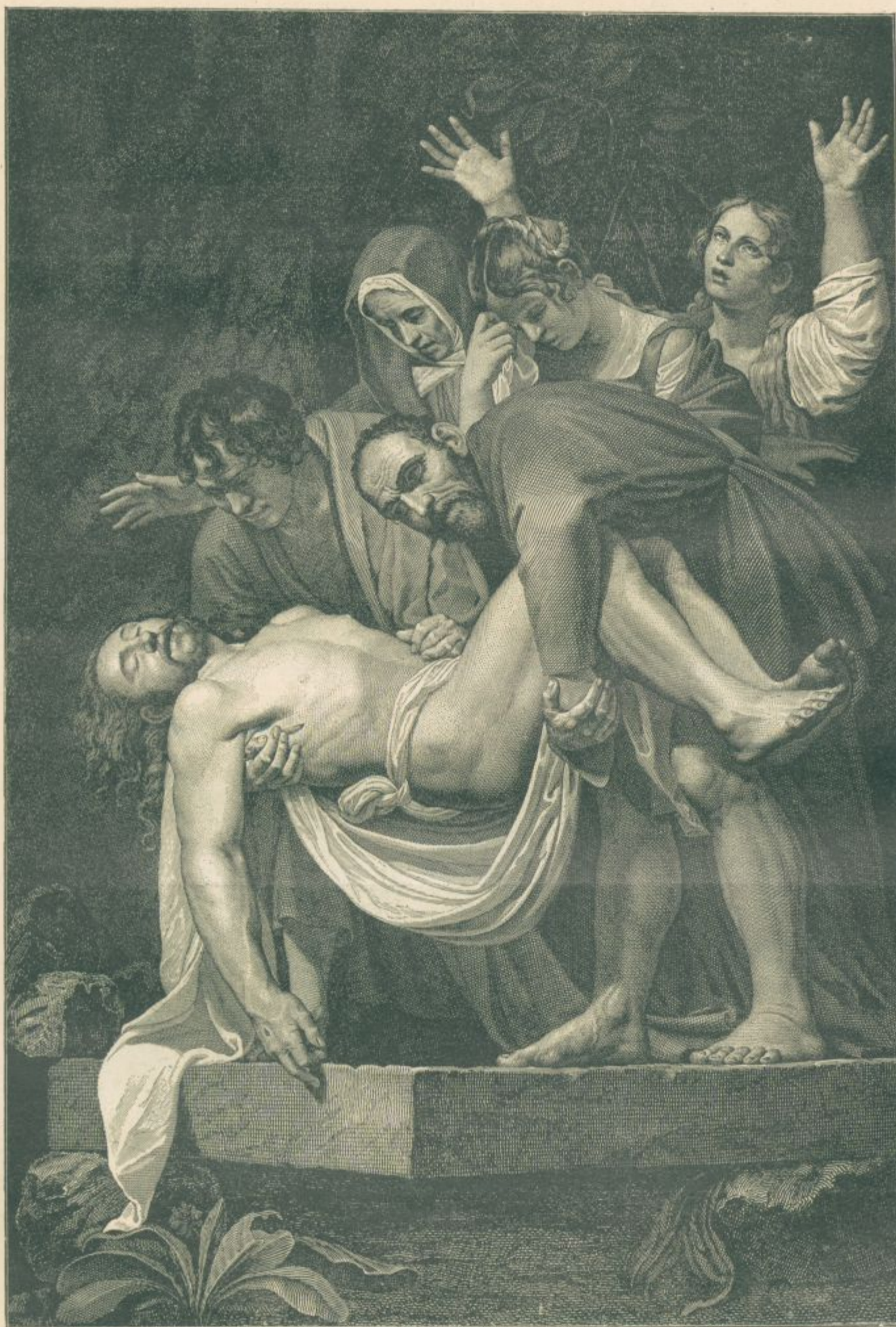
Tresoč se po vsem telesu, je legla v postelj in potegnila odejo čez glavo. Bogvezakaj ji je prišel zdaj na misel gospod Obicij, ki jo je v mraku tako zelo pre-

strašil. Spet je natanko čula, kako pritiska na kljuko kuhinjskih vrat. »Kaj iščeš pri nas, pojdi stran, neznani mož! Kako se te bojim, kako se te bojim!« A tujec se že sklanja na pragu med priprtimi vrati in ji poredno, zlohотно mežika. »Mama, ta človek je hudoben!« Mama se pa smeje brezskrbno in veselo, nakar tujec izgine. A Erna spet vidi senco za

vratih in jo neprestano gleda, utripajoč s prikoničenimi brki in mežikajoč s poželjivimi in prežečimi očmi... »Mama, mama!« Zmedena, obupna je zaklicala Erna in vrgla odejo raz sebe.

V sobi se je pošastno stemnilo, ogenj v peči je ugašal, obraz sestrične Dorce na steni je posinela in se še bolj široko razmikala. Erna se je domislila, da je pozabila opraviti večerno molitev, in začela moliti. »Toda, zakaj še ni mame domov?« jo je vnovič vznemirila slutenj polna skrb. Nehote je prekinila molitev in v srcu jo je zbolelo, da bi šla na ulico iskat svojo mater. »Kako me je strah, kako me je strah in vendar ne pride!« Tudi je nenkrat začutila silno lakoto in nemirna, glavo tiščeč v blazine in s solzami v stisnjenih očeh, je skušala bedeti v polblodnih sanjah. Parkrat se ji je zdelo, da čuje ropot v kuhinji, in je poslušala, pričakujoč, da se zdajzdaj prikaže mati; a bilo ni nikogar in Erna je čutila, da je že vsa zglavnica mokra od solz. A kljub temu ni dolgo mogla zaspati in šele pozno v noč trudno zadremala.

Med spanjem nenkrat je temnozavestno čutila gorak diha na svojem licu. Bila je mati, ki se je vrnila krog polnočne ure in se ni upala dotakniti Erne, boječ se, da izpregleda izza napol zastrtih trepalnic. A Erna se ni zbudila, omamljena od težkega sna, samo zdrhtela je in odprla usta. Dolgo v noč so jo mučile zle sanje in strahotne prikazni. Zdelo se ji je, da je spet doma vsa družina. Vsi trije so v sobi, a soba je bila neprijazna in vse je bilo izpremenjeno, mrko in nedoumno.

Po originalu ital. slikarja kot naturalista M. A. Caravaggi okoli 16. stoletja.

Oče, oblečen kot vojak, je imel na sebi raztrgano, z blatom in krvavimi madeži zamazan plašč; bil je bled in resen, nezanosno resen ter ni izpregovoril besede ne z njo, ne z materjo, ki je slonela na postelji, prečudno zapuščena, jokajoč in ihtoč. Erna je samo strmela in se ni upala stopiti k materi in jo tolažiti, niti se ni drznila nagovoriti očeta, ki je čutila, da je še bolj usmiljenja vreden. Oče se je večkrat ozrl nanjo in videla je, da je žalosten, do smrti žalosten in jezen; tresel se je, a neprenehoma molčal in stiskal z desnico za pasom ročaj bajoneta. Zdajci je nekdo pritisnil za kljuko. Med priprtimi vrati se je sklonil visok vojak, v novi, svetli uniformi. Erna je takoj spoznala, da je gospod Obicij, in vztrepetala ob njegovem prihodu. »Atej, to je tisti mož!« je zaklicala. Tudi oče se je zganil, še bolj pobledel in stopil k tujcu. »Lopov, ničvrednež!« je zakričal presunljivo in potegnil bodalce, da je zablislilo v zraku. Ta hip so vsi obupno zakričali, a njej je zbog groznične nemoči zastal glas v grlu - - -

Čez čas je spet komaj zavedno čutila na čelu gorak utrip božajoče roke. Potem so prišle mirnejše, lepše sanje: Oče počiva pri mizi, kakor včasih, in Erna mu je sedla na koleno, dasi je že velika punica. Ali atej jo ima rad in ona mu bere pismo: »Velecenjena gospa Friedl - - -« »Dobro bereš, moja mala gospodična!« jo hvali oče, ji objemlje bradico in poljublja oči. A čudoma opazi, da ima otec solzo na vekah.

»Ali je bilo hudo v vojski?«

»Hudo, moja ljuba! - - -«

Zjutraj se je Erna zelo pozno zbudila. Spanec jo je pomiril in vstala je, kakor, da je vse pozabila, sveža in vesela. Potem je pripovedovala mami svoje sanje. Mama je bila z njo prijazna, a govorila je malo.

Postojanka v visokem snegu.

»Kdaj ste prišli domov?«

»Kmalu.«

»Danes me ne boste zapustili?«

»Ne.«

»Kajne, nikoli več?« — »Nikoli.«

In Erna je z ljubeznijo in pričakovanjem gledala v materine oči, ki so bile rdeče podplute in so se ogibale njenega pogleda . . .

Siromaki.

Poljski spisal Vladislav Reymont; preložil Al. Benkovič.

(Dalje.)

Ko je Karlina dopela, je Vojteku še zapeljivo dostavila:

»Gospodu župniku se pokloni in oglasit daj, prešiča zakoljemo, kolačev napečemo, žganja nakupimo in ženitovanje napravimo, da bo kaj!«

»Ej, staro motovilo! Zob nima, pa bi grizla rada!« se je oglasil nekdo ob strani.

Ignacij Štucin

iz Jageršč, padel dne 26. oktobra 1915. Bodi blagemu mladenci ohranjen časten spomin!

Alojzij Fröhlich

iz Davče pri Sorici, umrl leta 1915 na Ogrskem vsled ran. Onkraj groba se zopet vidimo!

Franc Bricman

doma iz Črne na Koroškem, se pogreša že od začetka vojske. Tu ali tam — na svidenje!

Tomaž Štumfel

iz Črne na Koroškem, padel v Galiciji dne 14. septembra 1915. R. I. P.!

»Le pogledite ga! Nase glej, ne drugim na zobe! Le pogledite ga, pasjo dlako!« se je jezno odrezala Karlina.

»Tiho, botra, nekaj vam povem.«

»Ti mački povej! Našemaril se je, gobezdalo, sedaj pa misli, da je nobel gospod! Če bi tudi po vasi lajal kot pes, jaz ti vendar grla ne nalijem z žganjem.«

Obrnila se je k Vojtku, ga vlekla v kot in mu naprej prigovarjala. Zraven pa sta pri mizi sedela dva kmeta in pila iz trebušate steklenice. Eden se je praskal po glavi in molčal, drugi pa je široko krilil z rokami in pripovedoval:

»Samo to pomisli, da ti je to rekel Červinski: razne bolezni so prišle nad me, kakor vrtočlavica na židovskega konja, — jaz pa nič! Žena mi je umrla na porodu — nič! Konja so mi ukradli — nič — čakam. Jendrek (Henrik) mi je obolel za osepnicami — o, pasje življenje! Sedaj pa popijem akvavit, župniku poneseš za maše — in — kakor bi odrezal! Grega, stori ravnotako in uvidel boš, da ti bo pomagalo. Červinski to ti pravi, Červinskemu veruj!«

»Otrok je kakor tresorepka na razorani njivi, žena je blizu poroda, davek bo treba plačati, krompir mi je pozebel, revščina spredaj in zadaj — navsezadnje — Bože! bože! Trčiva! Zdi se mi, da se ne izkobacam iz tega, obračam sem, obračam tja, pa mi ne pride na misel kaj pametnega!«

»Norček! Na tvoje zdravje, Grega; a zapomni si, kar ti je povedal Červinski, in Červinskemu verjemi, kajti kakor so rekli dobrodej (prečastni, blagorodni): v fari je on prvi, Červinski pa drugi! Naj mu Bog da zdravje, moder gospod je in učen. Na tvoje zdravje, Grega!«

»Jackova mama, draga Jackova mama: steklenico esence, belega kruha in klobas!« se je oglasilo od mize pri oknu, kjer so sedele štiri osebe: dve oblečeni po mestno in dve po kmetško.

»Jackova mama, pa jesiha na klobase in krožnik za gospoda Strelca! Le poslušajte, gospod Strelec, da povem, kako je bilo . . .«

»Molči, dedec, jaz povem bolje, ker se ti ne spominjaš,« mu je žena segla v besedo. Grem po stezi skozi gozd, grem . . .«

»Nehaj vendar, kaj na prazno melješ z jezikom. Jaz bom povedal. Na vaše zdravje!«

»Bog blagoslovi!«

»Sladka je in močna, gospod Strelec; še eno!«

»Na vaše zdravje, Andrej!«

»Jackova mama, še tega-le!«

»Bog ti povrni, Andrej, a jaz ne morem več.«

»Ljuba duša, še eno čašico, samo malo, en požirek, o . . . Precej povem, kako je bilo. Po stezi je šla skozi gozd, pravi žena, pa se ji je zdelo, pravi, kakor bi v Strelčevem ležalo nekaj. Ali je bil zajec, ali pa ni bil zajec. Oči nima, pravi, tele ni in prase tudi ne, ker ne kruli. Žena je kar obstrmela in pričela moliti »Pod Tvoje varstvo«. Zverina pa leži tu in odpira usta in zobe ima dolge kot prst. A ženska je ženska, nagla in nepremišljena stvar, pa ti naglo sname cokljo z nože in lop! žival po glavi, potem pa v joku domov. V kočjo priteče in vpije:

Maske proti plinom na goriški fronti.

»Stari!« »Kaj pa je?« odgovorim. »Ubila sem zver na stezi v gozdu,« pravi. Jaz pa nič odgovora, ker sem mislil, da se ji je pamet zmešala na begu in da podnevi vidi strahove, kakor je že ženska navada. Ona pa le trdi svojo: »Ubila sem zver ali kaj takega na stezi v gozdu.« Sunil sem jo v hrbet, zlobudro, ona pa

kar naprej goni svojo: »Ubila sem zver na stezi v gozdu!« Ne pridem ji do konca, si mislim, morda je ubila celo človeka. In res grem gledat, a v gozdu me sreča Strelec.»

»Andrej, ne lažite! Zasačil sem vas, ko ste srno nalagali na voz.«

»Še eno kapljico, gospod Strelec — za odhodnjo. Govoril sem resnico, kakor

Kapelica na Matajurju na laški meji.

pri spovedi pred župnikom. Gospod Strelec mi je več kot oče, kot brat, ker je moj dobri prijatelj. Vem, da izgubim pred sodnijo, ako bo hotel gospod Strelec, ker je že vedno tako na svetu, da je gospod zmerom zgoraj, kmet, ti pa trpi, delaj in plačuj! Vem, da je gospod Strelec dober človek, prizanesljiv in pravičen, da mi ne bo štel v zlo, in jaz ga imam rad kakor brata — žena jutri pripelje prešiča, po prijateljsko, in vse bo dobro. Čemu bi dela dajali sodniji? Jackova mama, še tega-le!»

»Še eno raco bom navrgla in kos sato-vja, ker vem, da je gospa Strelčeva dobra in pripravna, ko je hodila v šolo kakor gospod Strelec, ne pa kakor mi kmetje zarobljeni,« je hitro dodala žena ter se nagnila k Strelčevki, ki jo je objela krog vratu, da sta se obe pričeli pr-srčno objemati.

»Jaz imam že tako mehko srce, da vam ne dam samo srne zastonj, Andrej, ampak, ako bi potrebovali kako jelkico ali mlad hrastiček — ne mogel bi ga vam odreči.«

»Na vaše zdravje, duša krščanska, usmiljena.«

Pričeli so si pogostem napijati, se pr-srčno objemati in šepetati, da je bilo od druge mize zopet slišati kmete:

»Bog se nas usmili! Še on je zapustil ta svet! Vi ste mu bili sosed?«

»Po meji samo. Prav dobro sem spoznal, da človeka žalost mori in bolezen.«

»Červinski pa vam pravi: še bi bil lahko živel, še.«

»Oh da! Ven že sploh ni hodil več, vedno je polegal. Stokal je toliko časa, da je umrl revež.«

»Saj je bil vendar doktor pri njem!«

»Oh . . . doktorji! Če je človeku smrt namenjena, daj mu jesti, kar mu srce poželi — živel pa le ne bo.«

»Res je tako! Na tvoje zdravje, Grega!«

»In na vaše. A kdo je bil tega kriv?«

Po pravici in resnici samo svinja in žena, nobeden drugi. Prasico je imel debelo kot klada; gñal jo je na prodaj, ker je bilo treba grošev. Pa je šel s svinjo; sneg mu je segal do pasa, postal je na poti, se prehladil. Potem je pojedel klobaso, ostala mu je v želodcu in po njem je bilo. Ko bi bil žganje pil, bi se mu nič ne bilo zgodilo, a on ga ni pokusil.«

»Bal se je pekla doma, siromak.«

»Ho, ho! Ženo je imel nič vredno, a je imela trde pesti. Tepla ga je, reveža.«

»Na zdravje, prijatelj!«

»Bog daj zdravje! Červinski vam pa tako pove: ko bi jo bil klestil, nemarnico, bi bil imel dobro ženo.«

»Prav govorite, čisto prav. Mehko pest je imel, ni bil kmet-ske nature, sedaj pa gnije v zemlji — Bog mu daj večni mir.« —

»In pokoj. Na tvoje zdravje, Grega.«

»Tak mož ste vi? Žena vam s težavo živi doma, vi pa popivate tukaj, poganj!« je kričala neka žena in rila k njim.

»Kaj imam doma? . . . Otrok kot smeti, tu pa čašico . . .«

»Grega, ne žali Boga, da ti jih ne pobere!«

»Pijte ga čašico, mamica, potem pa pojdemo takoj . . .«

»Meni pa Bog,« je pričela ženska, »ni dal otrok za stara leta, a koliko sem prosila, na božjo pot hodila, krog doktorjev lazila, a vse zastonj — samo sem ostala na svetu, kakor palec na roki . . . sirota!«

»Bog je šel v nebesa, vrag v babo in kvas v pivo (poljski pregovor) — samo ne ve se, kdaj! — zapomni si to, stara, ker ti je Červinski tako povedal!«

V kotu pri omari je sedel mlad fant, organistov sin iz vasi, pred njim pa je stala silno stara žena ter šepetala s pritajenim, rezkim glasom:

»Šestinsedemdeset let sem že na svetu, dragi moj — in kaj sem vse doživela! Služila sem že pri taki gospodi, ki se je vozila samo z žrebci, jedla samo iz srebrnih skled in govorila tuje jezike — a kje so sedaj, kje? In brati znam na knjigo, in prva gospodinja sem bila v celi vasi, in otroke sem imela in vsega dovolj . . . o! . . . A vse je nekam prešlo, zgini-lo, kakor poletno solnce, ki ga nam grešnikom daje Jezus v tolažbo. Vse vem, dragi moj, vem, kaj je gosposko življenje, kaj je kmetsko življenje — da je vseeno, nazadnje siromaštvo vse skupaj. Pri-prosta ženska sem, šestinsedem-desetlet sem stara — vse sem pre-mislila od kraja. Šest tisoč let, dragi moj, svet že stoji, kaj?«

»Ravno šest tisoč let.«

»Vidiš, dragi moj, da vse vem, pri tem pa si mislim: ako je bil toliko tisoč

let svet brez mene in je bilo prav, zakaj sem potem trpela toliko let? Kaj je bilo mene treba?«

»Kaj hočete, Bog je dal življenje . . . zato . . .«

(Dalje.)

Papež za mir med narodi.

V Švici so se nedavno zbrali zastopniki katoliških narodov iz Avstrije, Nemčije, Poljske in Švice in so se posvetovali, kako bi mogli narodi s poštenim mirom napraviti konec sedanjim vojnim zmadam; tudi so se ob tej priliki zahvalili sv. očetu za njegov očetovski trud, s katerim je rešil toliko invalidov iz vojnega ujetništva in olajšal bedo ujetnikom. — Zborovalci so na tem shodu tudi ustanovili »mednarodno katoliško zvezo« in predsednik te zveze je na vdanostno izjavo zborovalcev dobil od sv. očeta po papeževem tajniku naslednje pismo:

»Sv. oče je prejel vdanostno pisanje, katero je bilo na zadnji mednarodni konferenci katol. članov parlamentov Nemčije, Avstrije, Poljske in Švice s pritrjevanjem vodilnih katoličanov tudi iz drugih dežel soglasno sklenjeno in 19. februarja t. l. poslano Njegovi Svetosti. Po ljubeznivem naročilu Vam, velespoštovani gospod, kot predsedniku te konference sporočam, da je papež vzel na znanje z velikim in odkritosrčnim veseljem poklonitev in pa hvaležna in vdana činstva do njegove posvečene osebe, kakor so izražena v tistem pismu. Iz pisma se tudi svetli otroško hvaležno priznanje tiste usmiljene ljubezni, ki je bila skupnemu očetu vseh vernikov nagib in zvezda-vodnica pri vseh njegovih obsežnih naporih, da olajša trpljenje in vojujoče pokliče k miru. Z ozirom na cilj, ki ga ima omenjena konferenca pri svojem delu, t. j. zblizanje evropskih narodov po vojni v duhu prave ljubezni, je sv. oče tudi blagovolil izjaviti, kako ga je to očetovsko zadovoljilo in njegovemu srcu prav do globine prineslo olajšanje. Iz tega spozna namreč, da se ima v strašni plamen sovraštva, ki je sedaj grozovito objel osebe in stvari, na plemenit krščanski

Motiv iz solnčne Rezijute.

način vlti hladeč val, izvirajoč iz najvišjega vira naše božje vere, ki je vera ljubezni in miru. Krščanstvo, ki je prvo na zemlji postavilo zakon bratovske ljubezni do vseh ljudi in tudi sovražnika iz nje ni izključilo,

pač ne more dovoliti, da bi se tudi med tako strašno vojno, kakor je sedanja v svojem divjanju, nebeška zapoved takorekoč odpravila in da se sovraštvo, ki se pač po pravici obrača proti zlu, obrne tudi proti osebam, katerim se kot povzročiteljem in orodju pripisuje krivda. In če to velja za čas vojne, velja še toliko bolj za kasneje, ko se bodo vojujoče države zopet sporazumele v skupnih in slovesnih dogovorih. Tedaj bo gotovo največjega pomena, da vse njihove še preostale sile skupno delajo ne za trajno grenko in neplemenito mišljenje, ki bi pač gotovo rodilo nove vojne in novo nesrečo, ampak za čim bolj veselo in velikodušno obnovitev razrušenega javnega in družabnega reda na temelju vere in pravičnosti. Te preproste misli pričajo dovolj, kako se curiška konferenca po pravici trudi pospeševati tista stremljenja, ki so tako pristno krščanska in hkrati tako zelo koristna javni blaginji. Zato sv. oče želi, da se ta stremljenja razširijo in pridobijo na učinkovitosti, in prav rad priporoča vsem, da sodelujejo pri tej stvari. Blagoslavlja vse, ki delajo za to stvar. Velespoštovani gospod! Prosim Vas, da vse člane konference obvestite o teh blagohotnih mislih Nj. Svetosti, in upam, da se bodo vse želje, katere ste izrazili, z božjo pomočjo tudi uresničile.

Iz tega pisma razvidimo, kako težko je sv. očetu, da se še ni ustavilo nedolžno prelivanje človeške krvi; spoznamo pa tudi, koliko se je papež ves čas med vojsko trudil, da bi vladarjem sveta navdahnil misli za blagodejni mir. Zgodovina bo hvaležno rekla o sedanjem papežu: Ko so v Evropi divjale same grozne strasti, ko je sovražna slepota gospodovala vsepovsod, je Benedikt XV. vedno in dosledno branil svete nauke katoliške vere, spominjal vladarje sveta njih težke odgovornosti; opominjal narode, k bratovski ljubezni in spodbujal svet, naj se vrne nazaj h Kristusu, Bogu ljubezni in usmiljenja.

*

Z bojišč ni posebnih sporočil. Več se govori o znamenjih za mir. Sluti se neka tajna zveza med socialisti raznih držav, ki delajo za mir. Nemški soc. dem. poslanec Scheideman je baje odšel v inozemstvo s tem namenom, da bolj uspešno agitira v mirovnem smislu. — Ker je sedaj tudi Amerika združenih držav razglasila, da je v vojski z Nemčijo, ni nobene vplivne države nevtralne, ki bi mogla z uspehom posredovati za mir. Zato je sedaj predvsem poklican papež, ki vživa neomejeno zaupanje pri vseh državah. Listi so zadnji čas pričali, da je papež v tem oziru po napovedi vojske med Ameriko in Nemčijo pričel znova s svojimi poskusi, da se saj prično konference za pogajanje. Ker tem potom upa, da bo pri zastopnikih velel, ki so v boju, zopet zmagala zdrava pamet, ki sicer vsakemu jasno kaže tako dozorelost vojske, da na kak bolj odločilen dogodek na bojišču ni več misliti. — Upajmo in molimo, da se dokonča vojska v najkrajšem času, ker človeške moči so po vseh državah precej izčrpane, tako da nikdo, ki pošteno in človeško čuti, za nadaljno vojsko pač ne more nositi odgovornosti. — Ker Amerika ni izjavila, da je v vojski tudi z Avstrijo, se morda uprav našim državnikom ponudi prilika za posredovanje glede te delne vojske. Zaupamo našemu cesarju, ki bi gotovo vsako priliko porabil, da pridobi čim prej za svoje narode časten mir.

Razno.

Spoštuj zdravnikov čas.

Vojna je prinesla zdravnikom preobilo posla, vsled tega je postal zdravnikov čas še bolj dragocen nego prej. Onim, ki ne morejo ali nočejo razumeti tega, je napisal zdravnik v Frankfurtu »deset zapovedi«. 1. Ne hodi za vsako malenkost k zdravniku; ako si res bolan, ne čakaj, dokler se razpase bolezen. Ako ne pokličeš zdravnika o pravem času, zamudiš rok, v katerem bi bil zdravnik lahko že ustavil bolezen. Tudi je treba klicati v takem slučaju nujno — tudi ponoči zdravnika in tega bi ne bilo treba, ako bi se bil potrudil že poprej sam k njemu. 2. Ako ti dopušča bolezen, pojdi sam k zdravniku in prihrani mu tako pot k tebi. Večkrat je potrebna preiskava, ki se naredi še najlaže na zdravnikovem domu, ker ima tam vse pripomočke. 3. Kadar si se odločil, da pokličeš zdravnika, ga pokliči ali pošlji k njemu tako zarana, da ga dobiš še doma, recimo pred 9. uro. Kajti zdravnik si mora napraviti načrt, po katerem obišče svoje bolnike, vsako prepozno pozivanje ga moti v tem načrtu in tako

govec naj pomisli, da je njegova ura počitka istotako zdravniku ura počitka in da se ne sme motiti zdravnik brez potrebe v tem času. Kdor pa zahteva ob nenavadnem času zdravnikovega obiska, naj se potem ne čudi, če je račun temu primeren. 5. Ne naročaj pri zdravniku, če ni sile, da mora priti takoj. Takojšnji obisk premoti zdravnikov načrt za obiske, mu vzame čas in ga prikrajša drugim bolnikom, ki so tega morda bolj potrebni. Naroči pri zdravniku samo, da naj pride, pa bo že prišel pravočasno, za izredne poti pa ima pravico, da si zaračuni malo bolj. 6. Ne kliči zdravnika ponoči, razen če je potreba njegove pomoči res velika. Pomisli, da je zdravnik človek, kakor si ti, da je truden, zmučen človek, ki je večkrat moten v svojem spanju; pomisli, da mu škoduje tako večkratno motenje spanja, da trpi pri tem njegova dušna in njegova telesna svežost. Ako je bolezen že tu, je ves dan čas, da pokličeš zdravnika, in ni treba odlašati na noč, v noči sami se poslabša navadno stanje bolnikov. Nato prime bolnikove svojce strah in tako motijo zdravnikov pokoj namesto, da bi si preskrbeli za dne zdravnikove pomoči. 7. Ob nedeljah moti zdravnika samo v nujnih slučajih; pomisli, da je tudi on človek, ki potrebuje dne počitka, kakor ga potrebuje in

Romuni na begu.

izgubiva dragi čas po nepotrebnem. Ako pošleš tako kasno po zdravnika, da ga ni več doma, tedaj ne moreš vedeti, ali pride, in si tako v negotovem čakanju, ki je mučno za bolnika. 4. Ne pozovi zdravnika na točno določeno uro, ampak počakaj mirno, da pride vrsta obiska nate. Zdravnikov posel je tak, da ni on sam gospodar svojega časa, torej ga spravi zahteva po obisku ob gotovo določeni uri v zadrego s časom, če mu je sploh mogoče priti ob tisti določeni uri. Gospodinja pride res nekoliko iz svojega navadnega reda, če mora čakati dolgo na zdravnika, pomisli pa naj, da bo prenesla ona to neprijetnost laže, kakor pa mnogo zaposleni zdravnik, ki mora štediti s svojim časom, ker čakajo tudi drugi bolniki nanj, in ki ne bi sploh mogel naprej, če bi mu določal vsak bolnik čas, v katerem naj ga obišče. Tudi trgovci naj ne kličejo zdravnika opoldne k sebi na dom, ko imajo ravno oni čas. Ako noče trgovec k zdravniku na dom ob uri, ko sprejema zdravnik, naj pa počaka doma, kdaj bo prišel. Tr-

ima vsak, ki izvršuje kak drug poklic. Da imaš ravno ti čas, ne sme biti povod za to, da ga jemlješ na nedeljo človeku, ki je noč in dan vprežen. Ob nedeljah ne moreš razpolagati s svojim krojačem ali črevljarjem, torej ne razpolagaj z zdravnikom. 8. Ako ranese sila, da misliš, da moraš poslati po več zdravnikov, da bi dobil vsaj enega, tedaj ne pošlji naenkrat po vse, počakaj, da ti odpove prvi, in pošlji potem po drugega, poslu naroči posebno, da pazi, kaj mu odgovore pri zdravniku. Kadar si pa naprosil v razburjenju več zdravnikov, nakrat odpovej in zahvali se takoj, ko pride kdo naprosenih, drugim zdravnikom, in prihrani tako njim poti, sebi denar. 9. Kadar je zdravnik naprosen, da pride, glej predvsem, da ne bo čakal in se mudil, pripravi vse, kar je potrebno, čisto vodo za umivanje rok, oterajo, milo, popir in črnilo. Zdravnika ne zadržuj z nepotrebnimi vprašanji, ker kradeš s tem čas drugim bolnikom, ki čakajo težko njegovega prihoda. Govori in vprašaj samo, kar je

stvarno. Najbolje je, da premisliš že prej ko boš govoril in da si napišeš glavne točke. 10. Tudi kadar prideš k zdravniku, ga ne smeš muditi z govorjenjem. Zunaj v čakalnici so bolniki, ki gube čas s čakanjem in drugi bolniki čakajo na svojem domu. Posebno dame bi morale skrbeti, da ne kradejo zdravniku časa s počasnim razpravljanjem, kadar je treba preiskave. Za k zdravniku naj se napravijo tako, da jim je možno hitro sleči in

† OTON pl. DETELA,

bivši deželni glavar Kranjski, član gosposke zbornice, zaveden katoličan, mnogozaslužni deželni poslanec gorenjskih kmetijskih občin, je 13. marca umrl v svojem gradiču pri Škofji Loki in bil pokopan v Žabnici. Pokoj plemeniti duši pokojnikov!

Bivši ruski minister-predsednik Galicin, ki so ga sedaj zaprlí.

obleči se; na hrbtnu zaprte bluže niso nikakor primerne za k zdravniku, ker ni on zato tu, da bi prevzemal vlogo hišne.

Ognji.

Že davno od tega, ko sem se nekega temnega večera peljal po ogromni sibirski reki. Naenkrat je na obrežju reke, tam spredaj pod temnimi gorami vzplapolal ogenj.

Vzplapolal je žarko, silno, zelo blizu...

»No, hvala Bogu!« — sem dejal veselo, »blizu smo že!«

Veslar se je dvignil, pogledal preko ramena na ogenj in se zopet malomarno naslonil na veslo. — »Daleč je!«

Jaz nisem verjel: ogenj se je tako jasno izražal, tako blizu, plapolajoč iz neprodinrne teme. Toda veslar je imel prav: pokazalo se je, resnično, ogenj je bil daleč.

Svojestvo teh nočnih ognjev je približevati se, premagovaje temo, svetlikati in mamiti s svojo bližino. Pokaže se tako blizu — zdaj, zdaj... še dva ali trije udarci z veslom in pot je končana... A medtem je še daleč, daleč!...

Že smo dolgo pluli po reki, temni kot črnilo. Valovi so šumeli ob breg, dvigali čoln in pluskali vanj ter ostajali zašaj v neskončni dalji, le ogenj je še vedno sijal tam spredaj, lesketajoče in mameče — vedno enako blizu in vedno enako daleč...

Često se spominjam še danes na to temno reko, zasenčeno od skalnatih gor, in na tisti živi ogenj. Mnogo ognjev sem videl prej in slej, nobeden me ni mamil s svojo bližino. No, življenje teče med vedno istimi bregovi, a ognji so daleč. In zopet se je treba naginiti nad veslom...

In vedno... in vedno tam spredaj — ognji!... V. K.

Velika noč.

Zložil Alojzij Remec.

Nebo plamti v jutranji zarji,
zemljó zlati vstajenja sij,
bleščijo v njem se vsi oltarji,
vse cerkve, vsi domovi, vse vasi,
in v glorijski velikonočni gre Gospod,
Rešitelj, Tolažitelj vsepovsod.

Vasice skrite. Borne kočé.

V njih matere delijo kruh s solzami
med otročiče stradajoče.

»Očeta ni med nami,
v Galiciji, ob Soči, božvekje...«

In delj ne upa žalostno srce. —

A mimo gre Gospod in blagoslov
Njegov kot žarek pade nad družine.

Kdo čuti ga?

Najmanjši otrok. Vzklik njegov
kot zvonček čisto zacinglja:

»O, ata, ata!« — In bridkos: »gine.

V barakah, kjer begunci odrešenja,
vrnitve v domovino čakajo,
otroci materam na prsni plakajo,
po domu starci mrejo hrepenenja:

»O naša zemlja, raj — zdaj pogorišče!

Naš dom! Iz slepih oken razvalin

in črnih sten zaman spomin

podoba tvojo v solzah išče...«

A mimo gre Gospod in blagoslov

Njegov kot žarek pade med trpine.

Kdo vidi ga?

Tam v kotu slepec. In pogled njegov
ugasli kakor živ zatrepeta:

»Ne bo zapustil Bog nam domovine!«

Tam, kjer v zakopih, v jarkih in med rovi
ob možu mož v sovražno črto nem strmi,
bori se domovina z zvestimi sinovi
za svoje prošle, za sedanje, za bodoče dni.
In v taktu strojnih pušk in z gromom min
in s tuljenjem granat tam smrt leti
nad vrstami. — A tudi tam z višini
to jutro luč velikonočna sije odrešenje.
In tudi tam Gospod, Rešitelj, Tolažitelj hodi
in blagoslavlja: »Mir vam bodi,
ki za Kalvarijo zasije vam vstajenje!«

Zmes.

Eden, ki daleč misli.

Podiram smreke, iz smrek se dela papir,
iz papirja časniki; rad bi vedel, ali bo ta

smreka, ki jo sedaj podiram, že kaj poročala o miru?

Dober svet.

Žena: »Gospod doktor, moj mož ponoči v spanju vedno govori, ali bi vedeli za kak pripomoček proti temu?« — Zdravnik: »Dovolite mu, da bo smel doma čez dan več govoriti.«

Računar.

»Vi prodajate čaj s 120 odstotki dobička, to pa je vendar malo preveč!« — Prodajalec: »Prav nič, nad polovico moram računati na denarne globe.«

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigovozna dela

Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napisii za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Razburjenje, žalost, slabi spomini in skrbi so dostikrat vzroki hudega glavobola. Svetujemo v takih slučajih, nalahno obdrgniti čelo in senci s Fellerjevim dobro dišečim, bolečine odpravljajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elza-fluide«. Učinkuje izredno blagodejno in osvežujoče. Predvojnje cene: 12 steklenic franko za samo 6 kron pošlje lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrč, št.331 (Hrvatska). Priporoča to mnogo zdravnikov. Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem. Vedno naj bi bilo v hiši. Zamore se obenem naročiti Fellerjeve milo odvajajoče rabarbarske kroglice z zn. »Elza-kroglice«, 6 škatlic franko za samo 4 K 40 v. (fn)

100 litrov domače pijače

osvežujoče, slasne in žejno gaseče si lahko vsak sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muskatni hruševac, poprovi metovec, pomarančevac, prvenčevac, višnjevec. — Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča mesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 40 franko po povzetju. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne upijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

JAN. GROLIČ, Engel-Drog., Brno št. 365, Moravsko.

Fellerjev dobrodejni, oživljajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

odstrani

bolečine v sklepih.

Predvojnje cene: 12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem in zdravn. priporočil.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovar.